

והתניא: רבי יהודה אומר: יכול, הטאת ששחטה בדרום היא חייב על שחיטתה מלקות? תלמוד לומר "לא תזבח לה' אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום כל דבר רע" [דברים טז]. ולמדנו בזה כי רק על שחיטת דבר רע, דהיינו בעל מום גלוי, שהוא מגונה, אתה מחייבו מלקות. ואי אתה מחייבו על הטאת ששחטה בדרום. הרי מפורש שלרבי

שנאום, ונחלקו תנאים אלו בשיטת רבי יהודה.

ומקשינו על דברי הברייטא, האומרת שסובר רבי יהודה, נאמרה אזהרה לשוחט חטאת בדרום: וכי סבר רבי יהודה, הטאת ששחטה בדרום היא חייב על שחיטתה מלקות?

ב-17

שהבאתה היתה על מנת לכפר, ולכך שאלה הגמרא, מדוע מכשיר רבי יהודה באופן שהכניס את דמה לפנים ולא כיפר, הרי מאחר ובעת הולכת הדם לפנים חישב לכפר בו, [שאם לא כן, לא יפסל אפילו בכיפר], והדין הוא שאף המהלך במקום שאינו צריך, יש להליכתו דין הולכה והמחשבה בשעה זו פוסלת, אם כן יש לו דם להיפסל מחמת מחשבה זו שחישב להכניס ולכפר, אלא בהכרח סובר רבי יהודה שלפסול מחשבת המקום צריך שיחשב על מקום המשולש. ואין זו רק ראייה להוכיח שלרבי יהודה לא תיתכן בפועל מחשבת נתינה לפנים, אלא זו הוכחה על עצם זה שסובר רבי יהודה שצריך מקום המשולש, וכפי המדויק בלשון הגמרא "ולית ליה לרבי יהודה שלישי".

וביאר את הכל שכן בגמרא: מאחר ובפסול חטאת זו, צריך כפרה, וצריך הבאה לכפר, הרי שבכדי לפסול במחשבה, יש לו לחשב מחשבת כפרה ומחשבת הבאה לכפר, ומוכיחה הגמרא שכאשר חישב לכפר, הרי שחלה במחשבתו אף מחשבת הבאה, מחמת שחישב לכפר באופן הפוסל, שהרי אם במקום שהכניס לפנים אין צריך לחשב מחשבת הבאה לכפר, אלא די במה שבעת הבאתו חושב לכפר בכדי שיפסול, אם כן כל שכן שתועיל מחשבתו לכפר זו, בכדי לפסול מדין מחשבה.

אולם באבי עזרי [פסולי המוקדשין ב טז] דחה את דבריו, וכתב: א. אין הולכה זו חשובה

וכיפר, שבזה אף רבי יהודה פוסל! ותירצו, שהקל וחומר בא לומר שכיון שאין הכנסה ללא כפרה פוסלת, הרי שבחישב, כל שכן שלא תפסול מחשבתו אפילו אם חישב להכניס ולכפר, כיון שבמחשבה לא שייך כפרה כלל, ומה שאין כן נתינה בפועל שראויה לכפר בשום מקום פוסלת.

וביאר הגרי"ז את דבריהם, מחשבה כמעשה שייך רק אם חישב על עשיית פעולה שהפוסל בה הוא עצם המעשה, ואילו זריקה בפנים, אין מעשה הזריקה פוסל, אלא מה שיש בה כפרה הוא הפוסל, ועל עצם הכפרה לא יתכן לדרון מחשבה כמעשה, שאין המחשבה אלא על פעולת הזריקה. והוסיפו התוס', שהטעם שנתן בפנים כיפר, היינו כיון שבשום מקום ראויה נתינת פנים לכפר, לכן גם נתינה זו יש לה שם כיפר.

ובקרן אורה כתב לבאר קושיית הגמרא, מאחר וסובר רבי יהודה, שהכנסה בשוגג אינה פוסלת, ואף הכנסה במזיד אינה פוסלת אלא בשכיפר, והיינו שאין פסול בהכנסה מצד עצמה, כל שכן שמחשבה בלבד לא תפסול, שלא שייך לומר בזה מחשבה כמעשה, שהרי המעשה אין לו פסול בעצם, אלא רק במזיד וכיפר.

ובחדושי רבנו חיים הלוי [פסולי המוקדשין, יג ט] כתב לבאר קושיית הגמרא באופן אחר: הדין בחטאת שהובא את דמה לכפר בקודש הוא, שאינה נפסלת אלא באופן

לשמה המוציאות מידי פיגול, דהרי **פיגול לפני זריקה**, כגון שחיב בעת השחיטה לזרוק דמו למחר, **לא כלום הוא**, שאין מחשבתו מועילה לפגל עד שיזרק הדם באותו יום, כי פיגול חל רק לאחר שקרבו כל מתיריו של הזבח, דהיינו זריקת דמו, והגם שבמחשבתו שחיב בעת השחיטה לזרוק את הדם למחר, כלולה מחשבת הינוח, שמחשב להניחו למחר ולזרוקו,¹³ אף על פי כן, אין אומרים כיון שמלכתחילה לא חל הפיגול הרי הוא נפסל משום מחשבת הינוח, ושוב לא יחול בו פיגול כשיזרוק את דמו, אלא **אתיא זריקה, וקבעה ליה** לזבח **בפיגול**. הרי שמחשבת הינוח שונה מיתר מחשבות הפוסלות, שאינה מוציאה מידי פיגול. ואם כן, הוא הדין אם מחשב בתחילה מחשבת הינוח בלבד, ולאחריה יחשב מחשבת פיגול, אין הפסול מחמת מחשבת הינוח מעכב את הפיגול מלחול.

יהודה אינו חייב מלקות על שחיטת חטאת בדרום?!?

ומתריצין: **תרי תנאי** שנו את ברייתא הזו ואת המשנה שלעיל, ונחלקו בזה **אליבא דרבי יהודה**.

אמר רבי אבא: ואף על פי שסובר רבי יהודה שמחשבת הינוח פוסלת, מכל מקום **מורה רבי יהודה שאם** חישב מחשבת הינוח בעבודה אחת, ובעבודה שלאחריה חישב מחשבת פיגול של אכילת הבשר חוץ לזמנו, אין אומרים, מאחר וכבר נפסל במחשבת הינוח, שוב לא יחול בו פיגול, וכדין כל המחשבות שהן מוציאות מידי פיגול, אלא **חוזר וקובעו לזבח בפיגול**.

אמר רבא: **תדע** שמחשבת הינוח אינה כמחשבת חוץ למקומו או מחשבת שלא

הולכה ואין המחשבה פוסלת בה, כי כל דין הולכה שלא לצורך שהיא הולכה, נאמר רק באופן שיש כאן הולכה למזבח אלא שהיא שלא לצורך, וכגון, קיבל את הדם בפנים והוציאו על מנת להכניסו, שזו הוצאה שאינה נצרכת אבל מכל מקום יש כאן מעשה הולכה למזבח באופן זה, אולם, באופן שהוציאו את הדם על מנת שלא להחזירו לפנים, אין זו הולכה כלל, ולכך, כאשר מוליך את הדמים החיצוניים לפנים על מנת לכפר בהם, אין זו הולכה, שהרי אינו מוליכו למזבח, אלא לפנים על מנת שלא להוציאו ולכפר בו שם.

13. כן פירש רש"י. וכן מבואר בחזון איש, שטעמו של רבי אבא בזה שאין מחשבת הינוח מוציאה מידי פיגול הוא, משום שלכל מחשבת זריקה חוץ לזמנו קדמה מחשבת הינוח, שהרי לא יזרוק חוץ לזמנו אלא אם כן ניחנו למחר, ואף על פי כן אין זה מוציא מידי פיגול. וכתב, לפי זה, שדין זה הוא רק באופן שחיב להניח הדם למחר, ואחר כך חיב לזרוק הדם למחר, אבל אם לאחר שחיב להניח הדם, חיב להקטיר כזית מברשו למחר, או אם מחשבתו הראשונה היתה להוציא את הדם חוץ למקומו, ואחר כך חיב לזרוק חוץ לזמנו, הרי מחשבתו

הולכה ואין המחשבה פוסלת בה, כי כל דין הולכה שלא לצורך שהיא הולכה, נאמר רק באופן שיש כאן הולכה למזבח אלא שהיא שלא לצורך, וכגון, קיבל את הדם בפנים והוציאו על מנת להכניסו, שזו הוצאה שאינה נצרכת אבל מכל מקום יש כאן מעשה הולכה למזבח באופן זה, אולם, באופן שהוציאו את הדם על מנת שלא להחזירו לפנים, אין זו הולכה כלל, ולכך, כאשר מוליך את הדמים החיצוניים לפנים על מנת לכפר בהם, אין זו הולכה, שהרי אינו מוליכו למזבח, אלא לפנים על מנת שלא להוציאו ולכפר בו שם.

ב. אין מחשבה פוסלת אלא כאשר חיב בעת אחת מהעבודות על עשיית כל הפעולה הפוסלת, ואילו כאן שהבאת הדם לפנים הינה חלק מהמעשה הפוסל, הרי שעל מעשה זה לא

שלא נעשה פיגול בכך, היינו משום שחישב לזרוק זריקה שלא במקומה, שהיא זריקה שאינה מתירה את הבשר באכילה, ומשום כך אינה מביאה לידי פיגול].

ואם חזר אחר כך וחישב בין מחשבת חוץ לזמנו בין מחשבת חוץ למקומו הרי הוא פסול, ואין בו כרת על אכילתו. כי מאחר וכבר נפסל על ידי מחשבת זריקה למחר, שהיא מחשבת הינוח, שוב לא חל פיגול בזבח זה, ולכך אין חייב כרת אף לא באופן שחישב מחשבת חוץ לזמנו.

הרי מפורש, שזבח הנפסל על ידי מחמת מחשבת הינוח, שוב לא חל בו פיגול. תיובתא דרבא, שאמר שחוזר וקובעו בפיגול!

ומסיקה הגמרא: אכן, תיובתא.

אמר רב הסדא אמר רבינא בר סילא: חישב בעת עבודת הקרבן שיאכלוהו טמאים את בשר הזבח למחר, דהיינו חוץ לזמנו, אין אומרים, מאחר ואכילת טמאים אינה אכילה ראויה, אין זו מחשבה, אלא הרי זה פיגול וחייב עליו.

אמר רבא: תדע שאין מחשבת אכילה בפסול מוציאה מידי פיגול, דהרי בשר לפני זריקה של הדם לא חזי לאכילה, ואכילתו כעת אכילה פסולה היא, ואף על פי כן, כי מחשב

ודוחה הגמרא את הוכחת רבא: ולא היא! אין זה דומה לזה, כי התם, כשחישב בעת השחיטה לזרוק דמו למחר, הוא שאין הזבח יוצא מידי פיגול, כי חדא מחשבה היא, שחישבה לשם פיגול, ולא שינה את מחשבתו זו על ידי מחשבת פסול אחרת שתוציא למחשבתו הראשונה מידי פיגול. אך הכא, כשחישב בתחילה מחשבת הינוח, ולאחר מכן חישב מחשבת פיגול, הרי תרי מחשבות הן, אשר האחת יש לה שם פסול ולא שם פיגול, והיא מוציאה מידי פיגול.

איתביח רב הונא לרבא ממה ששינוו בברייתא: חישב ליתן את הדמים הניתנין למעלה למטה, או את הניתנין למטה למעלה, אם חישב לעשות זאת לאלתר הרי הזבח כשר, ואם לאחר מכן חזר וחישב ליתן את הדם חוץ למקומו הרי הזבח פסול, ואין בו כרת על אכילתו וכדין זבח הנפסל במחשבת חוץ למקומו. אבל אם חישב מחשבת חוץ לזמנו הרי הוא פיגול וחייבין עליו כרת באכילתו.

אולם, אם חישב על הדמים העליונים ליתנם למחר למטה, או שחישב ליתן מחר את הדמים הניתנים למטה למעלה, פסול הזבח בכך, ולא מטעם שנחשבת זו זריקה חוץ לזמנה, שאם כן היה נעשה פיגול, אלא משום שבמחשבתו לזרוק מחר שלא במקומו, כלולה מחשבת הינוח. וברייתא זו סוברת כרבי יהודה הפוסל בזה [והטעם

אלא על מחשבת הינוח הדם למחר, שהיא כמחשבה אחת עם מחשבת זריקה למחר שחישב לאחריה, אבל על מחשבת הוצאת הדם חוץ למקומו, לא אמר רבי אבא דין זה.

הראשונה מוציאה מידי פיגול, ולא שייך בזה טעמו של רבי אבא, שהרי במחשבת הפיגול שבאלו לא כלולה מחשבת הינוח. וכן דייק הקרן אורה בדברי רש"י, שלא אמר רבי אבא דין זה

בר חננא: בשר פסח שלא הוצלה ועדיין אינו מותר באכילה, ולחמי קרבן תודה שלא הורמו מהם עדיין ארבע חלות הנתרמות לכהן מארבעת המינים שבהם, ואסורים עדיין באכילה, חייבין עליהן כרת משום **טומאה**, אם אכלם בהיותו טמא. ואף על פי שהכלל הוא שכל זמן שלא ניתר הדבר באכילה לטהורים, אין חייבין עליו משום טומאה, אלו הותרו לטהורים, מאחר וכבר נזרק דם הזבח, אף על פי שעדיין אינם מותרים באכילה.¹⁴

אמר רבא: תדע שכן הוא, דתניא: נאמר בפסוק "והנפש אשר תאכל בשר מזבח

בית בעת השחיטה מחשבת פיגול לאוכלו למחר, אין אומרים הרי זה כמחשב מחשבת אכילה בפסול, אלא מיפסיל הזבח. והוא הדין למחשב שיאכלוהו טמאים.¹⁴

ודוחה הגמרא: **ולא היא!** השוואה זו אינה נכונה. כי **התב**, במחשב מחשבת אכילה בעת השחיטה זריק לדם ומיחזי הבשר לאכילה אלמלא חל בו פסול פיגול. אבל **הבא**, כשחישב שיאכלוהו טמאים, לא מיחזי באכילה כלל, אף אם לא היה נפסל משום פיגול.

אמר רב הסדא: מרגלא בפומיה דרב דימי

ובקהלות יעקב תירץ על פי מה שיסד בדין פיגול, שענינו משום מחשבה כמעשה, והיינו כאילו הוא עושה כעת את האכילה שלא בזמנה שמחשב עליה, ולפי זה, היטב סבר רבא, היאך כל מחשבת פיגול בשעת שחיטה מפגלת מחמת שהיא נידונית כאילו נעשית אכילתו כעת, הרי קודם זריקה עדיין הבשר פסול לאכילה, אלא בהכרח, שאין חסרון במה שיש באכילה זו פסול נוסף מעבר לפסול של חוץ לזמנו, ואם כן, הוא הדין למחשב שיכלוהו טמאים. ולזה דוחה הגמרא, שאין נחשב כאילו עושה עכשיו, אלא מה שחושב לעשות, והיינו שהרי הוא כאילו אוכל עכשיו בשר לאחר זריקה חוץ לזמנו, ואין הוא נדון כאילו אוכל עכשיו בשר של קודם זריקה, ומה שאין כן בדינו של רב הסדא, שאף לאחר הזריקה אכילה פסולה היא.

15. הקשה באבי עזרי [פסולי המוקדשין, יח יט], איזה חידוש יש בדין זה, ומה הוצרכה הגמרא להביא לזה ראיה, הלא גמרא ערוכה היא במנחות [כה ב], בשר שנטמא קודם זריקת הדם, ואכלו לאחר זריקה, חייב משום טומאה, משום

14. הקשה הקהלות יעקב [סימן כב], היאך עלה בדעתו של רבא לדמות דבר זה לדינו של רב הסדא, הרי רב הסדא מדבר על מחשבת אכילה פסולה, ואילו כל פיגול הרי הוא מחשב על אכילה כשרה, שיכלאהו לאחר הזריקה, ומה שהוסיף רש"י, שכשחישב בעת השחיטה לאכול מחר, הרי הוא מחשב על בשר שאכילתו כעת פסולה, מה בכך, מכל מקום מחשבתו היא על אכילה כשרה!?

ואמנם החזון איש כתב בביאור דברי רבא, כיון שהמחשבה בשעת שחיטה לאכול את הבשר למחר, פוסלת את הזבח והרי הוא טעון שריפה, נמצא שאין הדם עומד לזריקה כלל, ואם כן הרי הוא כמחשב לאכול קודם זריקה [שזו אכילה פסולה], ואף על פי כן מועילה מחשבתו לפגל, והוא הדין למחשב שיאכלוהו טמאים, שאף על פי שזו אכילה פסולה, הרי זה פיגול.

ודוחה הגמרא, שבכל פיגול, קודם שנתפסה המחשבה לפסול את הזבח, הרי הדם עומד לזריקה, והרי הוא כמחשב לאכול לאחר זריקה, ומה שאין כן באכילת טמאים שמחשבתו היא על אכילה פסולה.

שלא נצלה ולחמי תודה שלא הורמו, אף על גב דלאו בני אכילה נינהו, חייבין עליהן משום טומאה!

ודוחה הגמרא: ולא היא! דמיון זה אינו נכון, כי התם, אימורי קדשים קלים אף על פי שאינם ראויים לאכילת אדם, מכל מקום חזו לגבוה להיקרב על המזבח. מה שאין כן הכא, בשר פסח שלא הוצלה, ולחמי תודה שלא הורמו, דלא חזו לא לגבוה ולא להדיוט.

השלמים אשר לה' וטמאתו עליו, ונכרתה הנפש ההיא מעמיה" [ויקרא ז]. ומן הייתור של תיבות "אשר לה" דרשנו לרבות דבר העולה לגבוה, דהיינו אימורי קדשים קלים, לטומאה. שהאוכלם בטומאת הגוף חייב כרת.

ומוכיח רבא: אלמא, אף על גב דאימורים אלו לאו בני אכילה נינהו,¹⁶ שהרי דינם להיקרב על המזבח, בכל זאת חייבין עליהן משום טומאה. אם כן, הכא נמי, בשר פסח

הדרן עלך כל הפסולין

16. הקשה האבי עזרי [שם], מה ראה היא זו מאימורי קדשים קלים, הרי וודאי שלא הותרו האימורים לטהורים, וסיבת החיוב על אכילתם בטומאה, אינה משום כך אלא משום שריבתה תורה לחיוב טומאה "אשר יקרב" בהוכשר ליקרב, ומה שאין כן נדון דנן שהוא מצד "ניתר לטהורים"!

ובקהלות יעקב הקשה [על פי דרכו שהובאה לעיל בביאור חידושו של רב חסדא], הרי אימורי קדשים קלים כבר נגמרה עבודת הכשרתן, ואין עליהם אלא איסור צדדי של "כליל תהיה", ומה שאין כן בנדון דנן שעדיין לא נעשו כל המצוות שהוטלו על הקרבן?!

ותירץ, שאף אימורים, כל כמה שלא הוקטרו אסורים מחמת שלא נגמרה מצוות הקטרתם, ורק אזותרת הלא תעשה שלהם היא משום כליל תהיה, אבל בלאו הכי גם היה אסור לאוכלם, שהרי הוא מבטלם ממצוות הקטרה, וזהו שהוכיחה הגמרא, שאם תאמר שהפסח שלא נצלה ולחמי תודה שלא הורמו נחשבים שלא הותרו לטהורים, אם כן מטעם זה אף האימורים יחשבו לא הותר לטהורים, מחמת מצוות הקטרה המוטלת עליהם, ובהכרח שרק חסרון מתיר של זריקה, נחשב לא הותר לטהורים.

שהציץ מרצה על הטומאה לענין שתהיה זו זריקה מעולה, ואף על פי שלא הועילה הזריקה להתיר את הבשר באכילה, והוא אסור משום טומאה, מכל מקום, מאחר שהועילה לעצם הזבח, נחשב זה "ניתר לטהורים", ואם כן הוא הדין לפסח שלא נצלה, מאחר והועילה הזריקה, ורק שצריך לאכול הפסח צלי, וודאי שיש כאן "ניתר לטהורים"!

וביותר יש לתמוה, הרי בשר שלא נצלה ולחמי תודה שלא הורמו, הרי הם כבשר שנפסל בלינה או ביוצא אחר הזריקה, אשר נחשב ניתר לטהורים משום שהועילה להם הזריקה, וכפי המפורש שם בגמרא?!

ובקהלות יעקב [סימן כח] כתב ליישב, שאין סוגיא זו דומה לנדון דנן, כי היה מקום לומר, שלא יהיה ניתר לטהורים אלא לאחר שנעשה בקרבן כל מה שמוטל לעשות בהכשרו בקום ועשה, וכגון עבודות המתיר, ולכך, הוא הדין לצליית הפסח ולהרמת לחמי התודה, שהן מצוות בקרבן שהטילה תורה בקום ועשה, וכל זמן שלא נגמרה מצוותן אין זה ניתר לטהורים, ולזה אין להוכיח מבשר שנטמא, שהרי בזה כבר נעשה כל מה שמוטל על הקרבן, ופסול טומאה הינו פסול צדדי, ופשוט שיחשב ניתר לטהורים.

פרק בית שמאי

מתניתין

א. בית שמאי אומרים: כל הדמים הניתנין על מזבח החיצון, שרובם טעונים שתי מתנות שהן ארבע, אף על פי כן, משעה שנתן מתנה אחת בלבד, כיפר!

ובחטאת לא כיפר עד שיתן שתי מתנות אצבע.

ובית הלל אומרים: אף חטאת שנתנה מתנה אחת בלבד, כיפר!¹

לפיכך, אם נתן את המתנה הראשונה של שאר זבחים לבית שמאי, ולבית הלל אף את של החטאת, כתיקנה, בשתיקה ללא מחשבת פסול, ואת המתנה השנייה נתן במחשבת אכילת בשר חוץ לזמנה, הרי זה כיפר וכשר הזבח. ולא נפסל על ידי

המחשבה שבמתנה השניה,² כי מאחר וכבר ניתר הזבח ליקרב על ידי מתנה ראשונה, ואין המתנה השניה מתירה את הבשר באכילה, לפיכך אין המחשבה בה מפגלת.

ואם נתן את הראשונה במחשבת אכילה חוץ לזמנה, ואת השנייה נתן במחשבת אכילה חוץ למקומה, אין מחשבת חוץ למקומו שחישב במתנה השניה מוציאה מידי פיגול כדין מחשבת פסול. אלא הוא פיגול וחייבין עליו ברת באכילתו, כיון שהוקבע בפיגול במתנה ראשונה, מאחר וכבר קרבו כל מתיריו.³

ב. כל הדמים הניתנין על המזבח הפנימי, אם אירע שחיפר אחת מכל המתנות, הרי זה כאילו לא כיפר, שכפרת קרבנות אלו תלויה במתן כל המתנות.

כל מתיריו במתנה ראשונה. והקשה הגרי"ז [הובא במנחת אברהם], מדוע הוצרך לטעם זה, הרי מאחר ואי אפשר לפסול במחשבה בעת המתנה השניה, ממילא אין היא יכולה להוציא מידי מחשבתו שחישב בעבודה ראשונה! ותירץ, שאם היה הדין שרק בארבע מתנות נחשב קרבו כל מתיריו, ולא הוקבע הפיגול עד לאחר כל המתנות, הרי שהיה אפשר שיחול פסול מחשבה להוציא מידי פיגול, ולא יחשב שקרב המתיר כמצוותו, כי עד כמה שכל המתנות נחשבות עבודה לענין לקבוע בפיגול, אף מחשבת פסול מועילה בהן. והביא דוגמא לזה, משיטת הרמב"ם [פסולי המוקדשין, יד] הסובר שזריקת טמא עושה דין שיריים לדם הנותר, אולם אם זרק במחשבת פסול אין זריקתו

1. המקדש דוד [ז ד] חוקר, באופן שקיבל את הדם בכוס אחד, ולאחר זריקה ראשונה נשפך הדם, האם יועיל לחזור ולקבל את הדם הנותר בבהמה, ולתת את יתר המתנות, או מאחר וכבר נתכפר בזריקה ראשונה, אין יכול לקבל עוד, כי אין קבלה לאחר זריקה.

2. בשפת אמת מסתפק, אם צריך לחזור וליתן את המתנה השנייה כתיקנה במחשבה כשרה או לא, ודעתו נוטה שצריך לחזור וליתן. עוד הסתפק, אם נאמר שאין צריך לחזור וליתן מתנה שנייה, האם יש לו להמשיך בנתינת יתר מתנות הדם.

3. כן פירש רש"י טעם הדבר משום שכבר קרבו

תלמוד לומר "ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלהיך, והבשר תאכל". כיון שלא נכתב "ישפך סביב מזבח", משמע ששפיכה אחת בלבד, מכפרת.⁴

ומקשינן: וכי האי פסוק זה להכי הוא דאתא, ללמדנו שבנתינה אחת כיפר? הרי האי מיבעי ליה לכדתניא:

מניין לכל הרמים שאם¹ נשתירו בכלי לאחר זריקת שתי² מתנות הדם, שטעונים מתן דם ליסוד המזבח, וכדין האמור בחטאת, שנאמר בה "ואת כל דמה [הגותר ממתן הדם על

לפיכך, נתן את כולן כתיקנן ואחת מהן שלא כתיקנה, כגון שחישב בה מחשבת חוץ לזמנו, הרי זו פסולה, ולא נותר הזבח על ידי המתנות הראשונות שנעשו בשתיקה, ואין בו כרת באכילתו, כי מאחר והמתנות כולן הן המתירות את הזבח, ואין זו מתירתו בלא זו, הרי שכל אחת מהן הינה חצי מתיר, ואין נעשה פיגול אלא אם חישב בכל המתיר.

גמרא

תנו רבנן: מניין לניתנין על מזבח החיצון, שנתנן במתנה אחת, שכיפר?

פי שאין זו אפילו מתנה אחת, אלא בהכרח שהמתנה שנאמרה אן אינה מאותן מתנות האמורות במצוות הקרבן, אלא מתנה מחודשת היא, שקיומה הוא בנתינת דם על המזבח.

1. כתבו הרש"ש והזבח תודה לקמן [נג ב], שבדברי רש"י כאן משמע, שאין צריך לשייר דם בכדי לקיים דין שפיכת שיריים, ורק אם נותר דם מהמתנות, יש לשופכו ליסוד, וכן דעת ה"ר משה בתוס' לקמן [שם, ד"ה העולה].

וכתב השפת אמת, שפשטות לשון הגמרא, ולשון הרמב"ם [מעשה הקרבנות, פרק ה] אינו כן, אלא מצווה להשאיר שיריים ליתן על היסוד.

2. מלשון רש"י משמע, שאין דין שפיכת שיריים אלא בקרבנות הטעונים שתי מתנות, להוציא את הבכור, המעשר והפסח, שאין בהם אלא מתנה אחת. וכן כתב הראב"ד בפירושו למסכת תמיד [פרק ד] בשם הרב ר' אפרים, שאין טעונים מתן דמים ליסוד, אלא דם החטאות ופרים הנשרפים, הניתנים במתן שתיים שהן ארבע.

ובשפת אמת תמה, מדוע הבכור הפסח והמעשר אינם טעונים שפיכת יסוד, וכתב, שלברייתא זו הלומדת דין שפיכת שיריים, מהפסוק "ודם זבחיך ישפך", יתכן שקרבנות אלו

עושה שיריים, ואף על פי שמחשבת פיגול של טמא אינה נתפסת לפסול את הזבח, כיון שאין הוא ראוי לעבודה, מכל מקום, מאחר ויש בה שם עבודה לענין לעשות שיריים, נתפס הפסול מחשבה, והוא הדין בנדון דנן, אם כל המתנות היה להן שם עבודה לענין שרק שהושלמו נחשב קרב המתיר כמצוותו, הרי שהיתה נתפסת מחשבת הפסול למנוע את הפיגול, מחמת שלא נחשב קרב המתיר כמצוותו, ולכך כתב רש"י, שבמתנה ראשונה כבר קרב כל המתיר.

4. כתב בחדושי רבי אריה לייב [חלק ב, כג א ד"ה והנראה], לימוד זה שהניתנין בארבע מתנות שנתנן במתנה אחת כיפר, אינו גילוי מילתא בעלמא שרק אחת המתנות מעכבת, והיתר הן למצווה בעלמא, אלא יסוד דין זה הוא, שנתרבה דין כפרה מחודשת, שהוא בהגעת הדם למזבח ובמתנה אחת בלבד, והיינו מה שלמדנו משפיכה, שכל קיומה של מתנה זו היא בשפיכת הדם על המזבח, ואין בזה דין חילוק מתנות כלל, והוכיח כן, מדין מתנות הניתנות בשתיים שהן ארבע, שכל מתנה מהן היא אחת שהיא שתיים, ומכל מקום הדין בזה הוא שאף אם נתן מתנה אחת בלבד שאינה כשתיים כיפר, ואף על